

УДК 332.122(23)
JEL R11, O18, O21, O47, P25

С. С. Слава

к.е.н., доцент, професор кафедри економіки і підприємництва
Ужгородського національного університету, заступник директора
Закарпатського регіонального центру соціально-економічних та
гуманітарних досліджень НАН України, м. Ужгород
e-mail: svitlanasl@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3800-6868>

ОБҐРУНТУВАННЯ ПРІОРИТЕТІВ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ ОБЛАСТЕЙ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ НА ОСНОВІ СЕГМЕНТУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У дослідженні здійснено аналіз економіки областей Карпатського регіону з метою сегментування видів діяльності за частками та темпами цілеформуючих показників. Встановлено, що місце Карпатського регіону та його областей в економіці України займає за показниками ВРП невелику частку – всього близько 10%, що ще більше посилює необхідність обґрунтовано визначених пріоритетів регіональної економіки, особливо пов'язаних з цілеформуючими критеріями. Виявлено види діяльності, які займають провідні позиції за багатокритеріальним сегментуванням у внутрішньообласному розрізі. Здійснена наскрізна інтерпретація по Карпатському регіону на основі чого виявлено види діяльності, що переважають по частках в усіх областях – машинобудування, хімічне виробництво, постачання енергетичних ресурсів і торгівельна діяльність.

Ключові слова: пріоритети, спеціалізація, сегментування економічної діяльності, області Карпатського регіону.

Slava S. SUBSTANTIATION OF THE PRIORITIES OF CARPATHIAN REGION OBLASTS' SPECIALIZATION ON THE BASIS OF SEGMENTATION OF ECONOMIC ACTIVITY

The review of numerous researches testifies to the fact that in the process of economic development during the Ukraine's independency the approaches to substantiation of economic activity priorities haven't taken a definite shape either methodologically or practically, especially in terms of regions. This situation has brought about the loss of strong points of strategically important activity types and elimination of relevant scientific and research structures, leading to reduction of independence and capability of certain activity types. Defining of priorities is the basis for further endeavors in terms of economy development. Therefore, in order to carry out more profound evaluation the relevant correctly methodologically formed quantitative analytics that can generate the better understanding of regional profile of economy and the weight of certain activity types is essential. The paper aims to showcase the approach to substantiation of priorities of Carpathian region oblasts' specialization on the basis of multi-criteria segmentation of economic activity. The research analyzes the economy of Carpathian region oblasts in order to segment the types of activity by the shares and paces of target-forming parameters. The place of Carpathian region and its oblasts in Ukrainian economy is established to take a small share by the GDP rate – generally about 10%. It increases the need for substantiated priorities of regional economy, especially those related to goal-forming criteria. The types of activity that take leading positions by multi-criteria segmentation in terms of oblasts are defined. In particular, the policy of maintenance and support of the relevant types of activity for each oblast should primarily concern those with S1, S2 ranks, which contribute the most to the achievement of abovementioned criteria, and I1, I2, which tend to increase with the fastest paces. The analysis also should be supported by calculations of absolute parameters of selected prioritization criteria, as far as smaller growth of larger volumes can cause greater effect than swift growth of smaller volumes. However, in the long-term perspective the latter gains sense as well. Crosscutting interpretation is carried out for the Carpathian region. Crosscutting interpretations of obtained results on the defined goal-forming parameters in Carpathian region overall has revealed the types of activity that prevail by the shares in all oblasts – engineering, chemical production, supply of energy resources, trade activity.

Keywords: priorities, specialization, segmentation of economic activity, oblasts of the Carpathian region.

Постановка проблеми. Як свідчить огляд багатьох досліджень, у процесі економічного розвитку за роки незалежності України підходи до обґрунтування пріоритетів економічної діяльності не викристалізувалися ні методологічно, ні практично, особливо це стосується регіонального зрізу. Така ситуація спровокувала втрату сильних сторін стратегічно важливих видів діяльності, знищення дотичних науково-дослідних структур, що спричинило зменшення самостійності і життєздатності певних видів діяльності. Визначення пріоритетів є основою для подальших зусиль з

розвитку економіки. Тому для глибшої економічної оцінки необхідна також релевантна, добре методично сформована кількісна аналітика, яка може згенерувати краще бачення регіонального профілю економіки, вагу тих чи інших видів діяльності.

Аналіз останніх досліджень. Питаннями соціально-економічного розвитку, його планування та прогнозування займається багато вчених, але дослідженню проблем формування пріоритетів в економічній спеціалізації регіону присвячено не так багато праць.

Заслужують на першочерговий перелік нормативні та інструкційно-рекомендаційні документи, які присвячені питанням регіонального та територіального планування [1], [2], в останньому, зокрема, наголошується, що «при оцінці регіональної економіки варто звернути увагу на найбільш важливі для області сектори, особливо на зміну їх питомої ваги у структурі...».

Дослідники Коломійчук В.С., Шевчук Л.Т., Шульц С.Л., Сторонянська І., О. В.Шевченко розглядають окремі стратегічні напрями розвитку регіонів [3], [4] та проблему формування пріоритетів регіону [5] і наголошують на їх важливості для формування цілісної стратегії розвитку.

Мартинюк І.В. конкретизувала питання економічних пріоритетів, запропонувавши групування показників для оцінки спеціалізації регіону [6] та стверджує, що розвиток економіки регіону залежить від розвитку її головних (профілюючих) галузей.

Комплексне дослідження питань пріоритетів розвитку промисловості Карпатського регіону з особливостями структурно-інституційних трансформацій викладено у системній праці колективу Інституту регіональних досліджень [7].

Звертаємо увагу, що пропоновані у даній статті розробки є продовженням наукових досліджень автора, викладених у працях інституцій НАН України [8], [9].

Крім того, вартують уваги підходи ЄС у пріоритетизації розумної спеціалізації для формування продуктивних знанневих секторів в економіці [10]. Секторний аналіз представлений також авторами [11], де вони розглядають спеціалізацію у Греції на основі рівня зайнятості, агломерації, можливості регіональних інновацій.

Як свідчить вищевикладене, питання обґрунтування пріоритетної спеціалізації регіону наразі в теоретичній літературі висвітлене недостатньо, більше того, відсутній багатокритеріальний підхід, який зазвичай є затребуваним практикою.

Метою статті є висвітлення підходу до обґрунтування пріоритетів спеціалізації областей Карпатського регіону на основі багатокритеріального сегментування економічної діяльності.

Основні результати дослідження. Критерії пріоритетизації представлені нижче, як у вигляді динаміки, так і у формі часток та індексів, що розраховані на основі узагальнення та усереднення показників за 2010-2016 роки: обсяг реалізації, кількість працівників, середня заробітна плата, продуктивність праці та фінансові результати. Дане сегментування є частиною складнішої пріоритетизації та визначення економічної спеціалізації з ширшим набором індикаторів.

1. Динаміка економічної діяльності в областях Карпатського регіону

Динаміка частки валового регіонального продукту (ВРП) Карпатського регіону за 2010-2016 рр. свідчить, що його сукупна величина в країні за цей період невелика: в межах 8,06-9,44%, загальні його темпи складають за цей період 100,2% при середньому по Україні 98,0% [12]. Показники ВРП на одну особу в областях Карпатського регіону не

перевищують середнє значення в Україні, темпи ВРП на одну особу мають подібну динаміку.

Результати цього порівняльного аналізу вказують на те, що Карпатський регіон не має значної частки у виробництві ВРП в Україні; у структурі економіки переважають види діяльності з низькою доданою вартістю; важливо здійснити детальний структурний аналіз економічної діяльності з метою формування продуктивної і життєздатної спеціалізації економіки по кожній області Карпатського регіону та по регіону в цілому.

Далі викладено результати дослідження динаміки за 2010-2016 роки по кожному з показників, вибраних за критерії пріоритетизації.

Здійснений аналіз тенденцій розвитку видів економічної діяльності в областях Карпатського регіону свідчить про явне лідерство Львівської області за показником сукупних обсягів реалізації за 2010-2016 рр. та порівняно високі позиції Закарпаття у машинобудуванні, І-Франківської області - у постачанні електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря.

Другий аналізований показник – середньорічна кількість найманих працівників за 2010-2016 рр., значення та динаміка якого також відображають переважання Львівської області, і практично майже у всіх видах діяльності. Закарпатська область має порівняно високі позиції за цим критерієм у машинобудуванні, легкій промисловості, транспорті, І-Франківська область - в освіті, охороні здоров'я, постачанні енергетичних ресурсів, добувній та харчовій промисловості.

Інший аналізований показник у розрізі областей Карпатського регіону – середньорічна заробітна плата за період 2010-2016 рр. Оцінка динаміки свідчить про більш різноманітну позицію областей порівняно з попередньо розглянутими показниками. Львівська область лідирує у секторах фінансів, інформації та телекомунікації, операціях з нерухомим майном; І-Франківська – у добувній промисловості і професійній, науковій та технічній діяльності, Закарпатська – у виробництві меблів та з незначною перевагою – у машинобудуванні.

Важливий показник, який був охоплений дослідженням – продуктивність праці. Його значимість обумовлюється підвищеною увагою до нього інвесторів у зв'язку з універсальністю оцінки та можливістю швидкого перерахунку в загальні обсяги. Проаналізована динаміка продуктивності праці свідчить про змішані ролі лідерства областей Карпатського регіону залежно від виду діяльності.

У здійсненому дослідженні були визначено тенденції стосовно такого показника, як сукупні фінансові результати, яке виявило відсутність високих показників у всіх областях регіону. Найзначиміші результати за аналізований період досягнуто у сільському господарстві та харчовій промисловості Львівщини, причому сільське господарство присутнє у всіх областях. Як свідчать розрахунки, найбільші частки у генеруванні прибутків, як і в отриманні збитків, належать Львівській області.

Види ² діяльності	Ранги																							
	Закарпатська область					Львівська область					І-Франківська область					Чернівецька область								
	S	S1*	S2	S3	S4	S5	S	S1*	S2	S3	S4	S5	S	S1*	S2	S3	S4	S5	S	S1*	S2	S3	S4	S5
СГ	3	3	4	3	1	4	1	1	2	4	4	1	1	2	1	3	3	1	1	1	1	5	1	1
ЛГ	3	3	2	3	3	3	2	1	3	1	5	2	4	2	1	3	4	2	4	2	1	4	1	2
ДП	4	5	2	3	4	1	4	3	2	5	2	4	2	1	4	2	1	5	4	3	4	4	5	
ХП	2	3	5	2	4	5	5	4	5	4	1	3	2	2	3	2	1	4	2	4	3	3	5	
ТО	2	2	3	4	1	3	2	2	4	2	4	3	1	3	1	3	5	4	3	2	4	4	3	
ОД	2	2	4	3	4	2	3	2	3	3	4	2	1	3	2	3	2	2	1	5	2	1	5	
Хім	2	5	1	1	1	4	2	3	4	1	2	5	1	4	5	3	4	3	2	4	1	1	4	
Нем	4	5	5	2	2	2	1	1	2	2	2	4	3	2	4	1	2	2	4	3	1	1	4	
Мет	5	5	2	2	4	2	5	1	1	4	3	5	3	2	2	3	4	5	2	4	3	5	4	
МШБ	1	1	1	2	4	4	1	2	5	5	2	2	3	4	3	1	1	5	3	2	4	2	4	
Мебл	1	3	1	1	1	1	2	2	1	2	3	3	3	1	4	5	4	4	1	2	2	3	3	
ПЕ	1	2	1	1	2	2	3	2	2	3	1	2	1	1	4	2	3	3	4	4	1	1	4	
ВП	4	4	4	4	4	5	3	3	5	4	5	5	4	4	1	4	4	4	5	1	5	5	5	
Буд	2	3	4	1	4	3	5	1	3	3	1	1	5	2	4	4	5	1	1	5	2	1	2	
Торг	1	1	3	1	4	5	3	3	5	4	1	1	4	1	1	4	1	4	5	3	3	5	4	
Трнс	1	1	2	4	1	2	3	4	3	3	1	1	2	3	2	5	2	1	1	3	3	1	5	
ОрХ	3	5	5	3	4	1	1	3	2	4	4	4	5	3	4	1	1	3	2	4	4	4	5	
Інф	5	4	2	5	2	3	4	4	2	1	3	3	1	3	1	4	4	3	4	2	3	5	2	
Фін	5	2	1	5	2	4	4	5	4	2	5	3	1	5	2	3	1	3	1	5	5	3	1	
Майн	3	4	5	2	4	4	5	4	1	5	2	5	2	2	4	1	3	1	4	2	4	2	1	
НТД	4	4	3	4	3	5	5	5	4	3	4	2	3	5	4	5	4	4	1	3	4	1	3	
Адм	4	4	5	4	2	4	4	4	3	1	3	5	4	4	4	4	1	4	4	5	3	4	5	
Осв	5	1	3	5	3	3	1	5	4	1	5	1	5	4	1	5	3	5	2	5	1	2	5	
Зд	3	1	4	5	4	5	2	5	5	5	4	1	5	4	5	1	4	5	4	3	1	4	5	
Мист	5	2	3	5	4	1	1	5	1	5	5	4	3	1	5	3	5	2	2	5	4	5	4	

Розроблено автором на основі інформації Головного управління статистики у Закарпатській, Львівській, І-Франківській та Чернівецькій областях.

*S1- S5 – показники середньорічних (2002-2016 рр.) часток відповідно обсягів реалізації, чисельності найманих працівників, середньої заробітної плати, продуктивності праці, фінансових результатів, показники середньорічних (2002-2016 рр.) темпів відповідно обсягів реалізації, чисельності найманих працівників, середньої заробітної плати, продуктивності праці, фінансових результатів.

**11-15 –

2. Обґрунтування пріоритетів економічної діяльності в областях Карпатського регіону на основі сегментування

Для досягнення цілей дослідження здійснено сегментування регіональної економіки кожної області Карпатського регіону на основі ранжування, що представляє собою розподіл видів діяльності за вибраними критеріями у більш-менш рівні за кількістю представників групи. Зокрема, він дає можливість пріоритетувати види діяльності, які будуть зведені у групи за відповідним рангом проаналізованих вище критеріїв (їх часток і темпів у внутрішньо-обласному зрізі). Таким чином, кожна наступна група після 1-ої охоплюватиме види діяльності, які у внутрішньообласному зрізі мають менший відповідний ранг за вибраними критеріями пріоритетизації.

Моделювання здійснено у процесорі SPSS Statistics 20. Результати сегментування (табл. 1) свідчать, що за обраними критеріями немає абсолютно лідируючих видів діяльності, тому виявлення провідних позицій здійснено на основі переважної наявності відповідних рангів для кожного досліджуваного виду діяльності.

Отже, для *Закарпатської області* у семирічному зрізі найвагомішими (1-2 ранг) за *середньорічними частками* виявилися такі види діяльності (за вибраними секціями, групами та підгрупами): машинобудування, меблеве виробництво², постачання енергетичних ресурсів, торгівля, транспорт і хімічне виробництво, легка промисловість і фінансова діяльність; за *середньорічними темпами*: сільське господарство, мистецтво і відпочинок, лісове господарство, легка промисловість, виробництво неметалевої продукції, металургія, меблеве виробництво, постачання енергетичних ресурсів, організація харчування.

Для *Львівської області* відповідно значимі види діяльності у семирічному періоді за означеними *частками вибраних показників* в обласних масштабах були: харчова промисловість, постачання енергетичних ресурсів, торгівля (всі 1-й ранг), сільське господарство, хімічна промисловість, машинобудування, будівництво, транспортна діяльність та майнові операції (2-ий ранг); та за *темпами*: лісове господарство, інформація та телекомунікації, майнові операції (1-ий ранг), харчова і легка промисловість, організація харчування (2-ий ранг).

Для *І-Франківської області* сегментування профілю економіки за вибраними ознаками виявило, що 1-ий ранг за *частками* отримали такі види діяльності: сільське господарство, постачання

енергетичних ресурсів, торгівля і будівництво, 2-ий ранг – харчова та хімічна промисловість, транспортна діяльність, оброблення деревини, машинобудування і виробництво неметалевих виробів. За *темпами* розподіл такий: 1-ий ранг – сільське господарство, 2-ий ранг – лісове господарство, оброблення деревини, машинобудування, будівництво, майнові операції та мистецтво і відпочинок.

Для *Чернівецької області* аналогічний аналіз показав, що 1-ий ранг за *частками* отримали такі види діяльності: сільське господарство, постачання енергетичних ресурсів, торгівля, 2-ий ранг – машинобудування, будівництво, лісове господарство, харчова та хімічна промисловість; та за *темпами*: 1-ий ранг – професійна та науково-технічна діяльність, 2-ий ранг – сільське і лісове господарство, легка промисловість, постачання енергетичних ресурсів, охорона здоров'я.

Висновки. Результати аналізу теоретичних джерел з проблеми даного дослідження, а також практика зі стратегічного планування свідчать про затребуваність більш точної методики формування пріоритетів соціально-економічного розвитку регіону, оскільки вони є основою для фокусування ресурсів на найважливіших напрямках, особливо в умовах їх гострої нестачі.

Місце Карпатського регіону та його областей в економіці України займає за показниками ВРП невелику частку – всього близько 10%, що ще більше посилює необхідність обґрунтовано визначених пріоритетів регіональної економіки, особливо пов'язаних з цілеформуючими критеріями.

Здійснений аналіз динаміки вибраних цілеформуючих показників за абсолютними величинами, їхніми середніми частками у сукупних обсягах області та за середніми темпами за 2010-2016рр. виявив лідерські позиції відповідних видів діяльності для кожної області та, в цілому, у Карпатському регіоні. Політика утримання і підтримки відповідних видів діяльності для кожної області повинна стосуватися у першу чергу таких з рангами S1, S2, які роблять найбільший внесок у досягнення вказаних критеріїв, та I1, I2 – які найшвидше рухаються у бік їх збільшення. Такий аналіз також повинен підкріплюватися розрахунками абсолютних показників вибраних критеріїв пріоритетизації, оскільки менше зростання більших обсягів може мати більший ефект, ніж швидке зростання менших обсягів, але у довгостроковій перспективі останнє теж має сенс.

Наскрізні інтерпретації отриманих результатів щодо визначених ціле-формуючих показників у цілому по Карпатському регіону виявили види діяльності, що переважають по частках в усіх областях – машинобудування, хімічне виробництво, постачання енергетичних ресурсів, торгівельна діяльність. Оскільки торгівельна діяльність є

² У статті з метою кращої візуалізації назви видів діяльності не завжди наведено повністю

самомотивуючою з огляду на швидкий обіг і повернення коштів, хімічне виробництво є складним для цільового просування у контексті екологічної ситуації у карпатських областях, то для аналізованих областей може бути вироблена спільна політика для просування машинобудування, і не тільки щодо складальних операцій, та виробництва енергетичних ресурсів. Машинобудування є привабливим під кутом мультиплікаційних можливостей підвищення доданої вартості через упровадження нових ланок виробництва, досліджень, маркетингу тощо. Постачання енергетичних ресурсів приваблює з огляду на заміщення постачання і впровадження відновлюваних видів енергетики.

Сільське господарство займає провідні позиції по частках та по темпах зростання майже в усіх областях. За темпами виділяється також лісове господарство, хоча й не володіє великими частками за обсягами.

Варто звернути увагу на нові швидкозростаючі галузі. У Львівській області це інформація та телекомунікації, у Закарпатській й І-Франківській – мистецтво, спорт, розваги і відпочинок, у Чернівецькій – професійна, науково-технічна діяльність.

У перспективі майбутніх досліджень доцільно виконати сегментування на основі кластерного підходу, так як він дає точніше фокусування навколо визначеного пріоритету, а також здійснити аналіз за сумарними показниками по Карпатському регіону у цілому, оскільки це зніме похибку нерівномірної ваги у порівняльних оцінках між регіонами.

Використані скорочення: СГ - Сільське господарство, рибне господарство, мисливство та надання пов'язаних із ними послуг; ЛГ - Лісове господарство та лісозаготівлі; ДП - Добувна промисловість і розроблення кар'єрів; ХП - Виробництво харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів; ТО - Текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів; ОД - Виготовлення виробів з деревини, виробництво паперу та поліграфічна діяльність; Хім - Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції, включаючи кокс та фармацевтику; Нем - Виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції; Мет - Металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів, крім машин і устаткування; МШБ – Машинобудування; Мебл - Виробництво меблів, іншої продукції, ремонт і монтаж машин і устаткування; ПЕ - Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря; ВП - Водопостачання; каналізація, поводження з відходами; Буд – Будівництво; Торг - Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів; Трнс - Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність; Орх - Тимчасове розміщення й організація харчування; Інф - Інформація та телекомунікації; Фін - Фінансова

та страхова діяльність; Майн - Операції з нерухомим майном; НТД - Професійна, наукова та технічна діяльність; Адм - Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування; Осв – Освіта; Зд - Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги; Мист - Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок.

Список використаних джерел

1. Методика розроблення, проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації регіональних стратегій розвитку та планів заходів з їх реалізації. Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 31.03.2016 р. № 79. *Законодавство України*. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0632-16>
2. Методологія планування регіонального розвитку в Україні. Інструмент для розробки стратегій регіонального розвитку і планів їх реалізації. *Проект Європейського Союзу «Підтримка політики регіонального розвитку в Україні. 2013-2016»*. 2013. 159 с. URL: http://surdp.eu/uploads/files/Methodology_of_RD_planning.pdf
3. Коломійчук В. С., Шевчук Л. Т., Шульц С. Л. *Стратегічні засади соціально-економічного розвитку регіону*. Львів-Тернопіль, 2002. 277 с.
4. Сторонянська І. З., Шульц С. Л. *Міжрегіональна інтеграція в Україні: монографія / Інститут регіональних досліджень НАН України*. Львів, 2007. 292 с. (Серія «Проблеми регіонального розвитку»).
5. Шевченко О. В. Пріоритети розвитку регіонів як інструмент стратегічного управління регіональною економікою. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2014. Вип. 3(107). С. 12-21.
6. Мартинюк І. В. Показники галузевої спеціалізації регіону. *Механізм регулювання економіки*. 2009. № 3, Т. 2. С. 276-281.
7. *Карпатський регіон: актуальні проблеми та перспективи розвитку: монографія у 8 томах / Інститут регіональних досліджень НАН України*. Т. 3. Промисловий потенціал / ред.: В. С. Кравців, С. Л. Шульц. Львів, 2013. 292 с. (Серія «Проблеми регіонального розвитку»).
8. *Інструментарій розвитку пріоритетних видів економічної діяльності в регіоні: монографія / ред.: В. П. Мікловда, С. С. Слава, С. В. Сембер*. Ужгород, 2015. 312 с.
9. *Стратегічні пріоритети економічного розвитку регіону / ред.: В. П. Мікловда, С. С. Слава, С. В. Сембер, В. В. Папп*. Ужгород, 2014. 476 с.
10. What is Smart Specialisation?. *EU Smart Specialisation Platform*. 24.11.2017. URL: <http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/what-is-smart-specialisation->
11. Komminos N., Musyck B., Reid A. I. Smart specialisation strategies in south Europe during crisis. *European Journal of Innovation Management*. 2014. Vol. 17(4). Pp. 448-471. URL:

<https://www.emeraldinsight.com/doi/abs/10.1108/EJIM-11-2013-0118>

12. Багатогалузева статистична інформація. Регіональна статистика. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. 2018. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

References

1. Metodyka rozroblennya, provedennya monitorynhu ta otsinky rezul'tatyvnosti realizatsiyi rehional'nykh stratehiy rozvytku ta planiv zakhodiv z yikh realizatsiyi [The methodology for the development, monitoring and evaluation of the effectiveness of the implementation of regional development strategies and action plans for their implementation] (2016). Order of the Ministry of Regional Development, Construction and Housing and Communal Services of Ukraine on 2016, Mar 31, 79. *Zakonodavstvo Ukrainy [Legislation of Ukraine]*. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0632-16> [in Ukrainian].
2. Metodolohiya planuvannya rehional'noho rozvytku v Ukraini. Instrument dlya rozrobky stratehiy rehional'noho rozvytku i planiv yikh realizatsiyi [Methodology of planning of regional development in Ukraine. A tool for the development of regional development strategies and plans on their implementation] (2013). In *Proekt Yevropeys'koho Soyuzu «Pidtrymka polityky rehional'noho rozvytku v Ukraini. 2013-2016» [The European Union Project «Supporting Regional Development Policy in Ukraine. 2013-2016»]*. Retrieved from http://surdp.eu/uploads/files/Methodology_of_RD_planning.pdf [in Ukrainian]
3. Kolomyichuk, V. S., & Shevchuk, L. T., & Shults, S. L. (2002). Stratehichni zasady sotsial'no-ekonomichnoho rozvytku rehionu [Strategic foundations of socio-economic development of the region]. Lviv-Ternopil. [in Ukrainian]
4. Storonyanska, I. Z., & Shults, S. L. (2007). *Mizhrehional'na intehratsiya v Ukraini [Interregional integration in Ukraine]*. Lviv: Dolishniy Institute of Regional Research of NAS of Ukraine. Series: Problemy rehional'noho rozvytku [Problems of Regional Development]. [in Ukrainian].
5. Shevchenko, O. V. (2014). Prioritytety rozvytku rehioniv yak instrument stratehichnoho upravlinnya rehional'noyu ekonomikoyu [Priorities of the development of regions as an instrument of strategic management of a regional economy]. In *Sotsial'no-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrainy [Socio-economic problems of the modern period of Ukraine]*: Vol. 3 (107). (pp. 12-21). [in Ukrainian].
6. Martynyuk, I. V. (2009). Pokaznyky haluzevoyi spetsializatsiyi rehionu [Indicators of sectoral specialization of the region]. *Mekhanizm rehulyuvannya ekonomiky – Mechanism of Economic Regulation*, 3(2), 276-281. [in Ukrainian].
7. Kravtsiv, V. S., & Shults, S. L. (Eds.) (2013). *Karpat's'kyy rehion: aktual'ni problemy ta perspektyvy rozvytku [Carpathian region: actual problems and prospects of development]*. Monograph in 8 vols. Vol. 3. Promyslovyy potentsial [Industrial potential]. Lviv: Dolishniy Institute of Regional Research of NAS of Ukraine. [in Ukrainian].
8. Miklovda, V. P., Slava, S. S., & Sember, S. V. (Eds.) (2015). *Instrumentariy rozvytku prioritytynykh vydiv ekonomichnoyi diyal'nosti v rehioni [Toolkit for the development of priority economic activities in the region]*. Uzhhorod. [in Ukrainian].
9. Miklovda, V. P., Slava, S. S., Sember, S. V., & Papp, V. V. (Eds.) (2014). *Stratehichni prioritytety ekonomichnoho rozvytku rehionu [Strategic priorities for the economic development of the region]*. Uzhhorod. [in Ukrainian].
10. What is Smart Specialisation? (2017, Nov 24). *EU Smart Specialisation Platform*. Retrieved from <http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/what-is-smart-specialisation->
11. Komminos, N., Musyck, B., & Reid, A. I. (2014). Smart specialisation strategies in South Europe during crisis. *European Journal of Innovation Management*, 17(4), 448-471. Retrieved from <https://www.emeraldinsight.com/doi/abs/10.1108/EJIM-11-2013-0118>
12. Bahatohaluzeva statystychna informatsiya. Rehional'na statystyka [Multisectoral statistical information. Regional statistics] (2018). *Website of State Statistics Service of Ukraine*. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua/> [in Ukrainian].

Надійшло 31.05.2018 р.